

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ



Περίοδος Β'
Τεύχος 914
Παρασκευή
1 Φεβρουαρίου 2008
Τιμή: 4 ευρώ





Περίοδος Β' • Έτος 35ο • Τεύχος 914
Παρασκευή 1 Φεβρουαρίου 2008

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

**ANTI - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210-7232713 - 210-7232819

Fax: 210-7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ελευθερία Παπουτσάκη

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Άννα Χριστάκη

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεωκίας 134, Κρυονέρι, τηλ. 210-6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, **Εξάμηνη:** 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ:

Εθνική Τράπεζα Ελλάδος:

172/40050660

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310-237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Αυτοί που έχουν πολλά να χάσουν...	4
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Κάποιοι θέλουν μια Αριστερά «τηλεοπτικού ακροατηρίου»	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	12
• Τ.Μ.: Η τελευταία ευκαιρία να σπάσει η κατάρα της «εικοσαετίας»	13
• Ρεπόρτερ: Τι κρύβεται πίσω από την προσπάθεια ανατροπής του πολιτικού σκηνικού	14
• E-mail	17
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Ο ΣΥΝ αντιμέτωπος με τη διαχείριση της ευφορίας του	18
• Λαοκράτης Βάσσης: Η Αριστερά και η κρίση του δικομματισμού	20
• ΕΚΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ	21
• Οδυσσεάς Αρβανίτης: Υποχώρηση των ελληνικών θέσεων στο Αιγαίο και στη Θράκη	22

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΙΣ ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

• Μιχάλης Πιερής: Οι κρισιμότερες εκλογές για το μέλλον	24
• Σάββας Παύλου: Πέντε σημειώσεις για το μέλλον των Ελληνοκυπρίων	27
• Γιώργος Λουκαϊδής: Περί λύσης και περί κρίσης για τα διακυβευόμενα στο Κυπριακό	30
• Τάκης Χατζηδημητρίου: Σε νέα φάση το πολιτικό σύστημα της Κύπρου	32
• Ελένη Καρασαββίδου: Η ενεργειακή αντιπίεση της Ρωσίας	34
• 10-20-30 ΧΡΟΝΙΑ ANTI	35
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	36
• ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟ	38
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	39
• Θάνος Κωνσταντινίδης: Για τη Γιάννα Περασάκη	40
• Συνέντευξη του Βύρωνα Φιδετζή στον Φίλιππο Τσαλαχούρη: Η ΚΟΑ στην Κίνα	42
• Γιώργος Κυριακάκης: Ο Λυκούργος Αγγελόπουλος και η Βυζαντινή Μουσική	46
• Νίκος Βρατσάνος: Η χαμένη ευκαιρία του Public	48
• Δημήτρης Φιλιππίδης: RESIZE	49
• Δημήτρης Χαρίτος: Τζο Ράπ: <i>Εξλέωση</i> , Σέρτζαν Γκολούμποβιτς: <i>Η παιγίδα</i>	51
• Γιώργος Κ. Μύαρης: Για τον Ρήγα Φεραίο	54
• Ελένη Κοσμά - Στέργιος Μήτας: Για για το Έργο Τέχνης του Β. Μπένγκιαμιν	58
• Σωτήρης Γουνελάς: Σοφία Σκοπετέα (1947-2007)	60
• ΒΙΒΛΙΟ	62
• ΣΥΛΛΟΓΗ	66

Σκίτσο εξωφύλλου: Δημήτρης Γεωργοπάλης

Επικοινωνήστε με το Αντί: www.anti.gr

στην επιφάνεια το κλίμα της βίας, των φυλετικών συγκρούσεων, το Βιετνάμ και όλο το νοσηρό κλίμα της κατάρρευσης του αμερικανικού ονείρου. Μυθοπλασία, ασφαλώς, αλλά μέσα από ένα πλαίσιο ιστορικών αναφορών που προδίδουν το «μαύρο» κλίμα της εποχής στην οποία αναφέρεται.

Νιώθει κανείς τον αέρα του μυστηρίου να διαπερνά την αφήγηση της **Κάθριν Σάμσον** στο αστυνομικό μυθιστόρημα της. Η αφήγησή της συνδέεται με στοιχεία από την τηλεοπτική παραγωγή της ηρωίδας της με θέμα «αγνοούμενα άτομα»: *Εκτός εαυτού* (μετάφραση: Χλάντα Παπαδημητρίου, εκδ. Μελάρι, 2007). Στο δημοσιογραφικό αυτό κυνήγι δεν αποφεύγει την προσωπική της εμπλοκή και το μυστήριο γίνεται το στοιχείο που δίνει στην αφήγηση μια εφιαλτική προοπτική.

Αναπιάνοντας τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου της ισχυροποίησης της παρουσίας των Ρωμαίων στην Ελλάδα ο **Γρηγόρης**

κεντρική» ανάγνωση, καλύτερα από κάθε άλλο είδος προσφέρεται προφανώς η Ποίηση. Εξερευνώντας τον συγκεκριμένο χώρο, η συγγραφέας τονίζει δεόντως τις πολύ καλές επιδόσεις των Ελλήνων ποιητών στη δημιουργία των διάφορων εκδοχών και παραλλαγών ενός ηρωοποιημένου **Δον Κιχώτη**. Στην κατεύθυνση αυτήν, ένα μη περαιτέρω σημειώνεται με τον «Καπτάν Ένα», δηλαδή τον **Δον Κιχώτη της Οδύσσειας** (αλλά και των *Τερτσεινών*) του Καζαντζάκη. Κατά την δική μου αντίληψη ωστόσο, η «έμπρακτη ερμηνεία» του Κρητικού λογοτέχνη αγγίζει τα όρια της αυθαιρεσίας, καθώς απ' τον θερβαντινό χαρακτήρα δεν απομένει εδώ παρά μόνον το όνομα.

Για ευνοήτους λόγους, η πεζογραφία είναι το λογοτεχνικό είδος στο οποίο, κατ' αρχήν, θα αναλογούσε το ποιοτικό άλμα στην «έμπρακτη πρόσληψη» του **Δον Κιχώτη**, δηλαδή η επανασύνδεση του ήρωα με ένα συγκεκριμένο αφηγηματικό πλαίσιο. Ζητούμενο, αλλά και προϋπόθεση εν προκειμένω, είναι η μεταβίβαση προς τους προσλαμβάνοντες λογοτέχνες ορισμένων συνιστωσών της θερβαντινής «τέχνης του μυθιστορείου». Από το σχετικό κεφάλαιο του βιβλίου προκύπτει όμως ότι, δυστυχώς, οι Έλληνες πεζογράφοι αποδείχθηκαν λίγο πολύ ανέτοιμοι να αξιοποιήσουν το συγγραφικό δίδαγμα του **Θερβάντες**. Αρκετοί αναπαρήγαγαν αποκλειστικά και μόνον τους εύκολους μηχανισμούς της παρωδίας, ενώ οι περισσότεροι έμειναν δέσμοι των διάφορων εκδοχών του ρομαντικού **Δον Κιχώτη**. Εξαιρεση ο μυθιστοριογράφος **Καζαντζάκης** που, στο *Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*, εισάγει το στοιχείο της *παιδαγωγικής διάδρασης* που, στον **Θερβάντες**, καθιστά τους **Δον Κιχώτη** και **Σάντσο** ένα *sui generis* δίδυμο. Παρόμοια σχέση ενώνει, στο βιβλίο του Καζαντζάκη τον αφηγητή και τον Ζορμπά, αλλά χωρίς αμοιβαιότητα και με αντιστροφή των κοινωνικών ρόλων.

ες του Βασίλη Ζιώγα, όπου διακρίνω μια «ισπανίζουσα» γεύση, που μου θυμίζει το «θεολογικό δρώμενο», το *auto sacramental* του Χρυσού Αιώνα).

Συνοψίζοντας, θα τονίσω ότι η μελέτη της **Αλεξάνδρας Σαμουήλ** αποτελεί μια άρτια όσο και πολύτιμη χαρτογράφηση των διαδρομών του θερβαντινού ήρωα, αλλά και του σχετικού έργου, στο πεδίο των ελληνικών γραμμάτων. Επιθεωρώντας την, μένει κανείς με την απορία πώς είναι δυνατόν η τόσο πλούσια συγκομιδή από «έμπρακτες ερμηνείες» να συνυπάρχει καθ' ημάς με την ισχνότητα έως ανυπαρξία των *θεωρητικών* ερμηνειών του **Δον Κιχώτη**, μέσα και έξω από το γενέθλιο μυθιστόρημα. Η συγγραφέας μόνον ακροθιγώς αναφέρεται στο σχετικό ερώτημα, προφανώς επειδή η πραγματολογική βάση για την όποια απάντηση λάμπει δια της απουσίας.

Ας ευχθούμε λοιπόν η ελληνική «θερβαντολογία/κιχωτολογία» να μην αργήσει να εμφανιστεί και να ωριμάσει, ώστε η **Αλεξάνδρα Σαμουήλ** να βρει σύντομα την ευκαιρία και τη διάθεση να καταγράψει τις επιδόσεις της.

Βίκτωρ Ιβάνοβιτς

Πολύτιμο απόκτημα

Λεξικό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

Πρόσωπα, έργα, ρεύματα, όροι, Πατάκης, Αθήνα 2007.

Άρχικά θέλω νά μνημονεύσω τό *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων* του Μ.Χ. Άμπραμς (Μ.Η. Abrams), που εκδόθηκε τό 2005, μεταφρασμένο στή γλώσσα μας, από τίς εκδόσεις Πατάκη. Ή έκλογή αὐτοῦ τοῦ λεξικοῦ ὑπῆρξε ιδιαίτερα εὐστοχη, καθώς ἀναφέρεται ἀπλά καί ἀναλυτικά στά θέματά του, μέχρι καί τά πιό νεότερα δεδομένα, καί εἶναι ἀπαλλαγμένο ἀπό τόν βιβλιογραφικό φόρτο

άλλων ανάλογων ξένων λεξικών. Έπιπλέον είναι πολύ καλά μεταφρασμένο, στο μέτρο βέβαια που τό επιτρέπει και ή καλλιέργεια τής γλώσσας μας στο θεωρητικό λόγο. Πρόκειται συνεπώς για πολύτιμη προσφορά.

Έρχομαι στο ΛΝΑ. Μέσα στίς 2.500 σελίδες του έχουμε μιά εϋρύτατη καταγραφή, σχεδόν εγκυκλοπαιδικής έκτασης, βιογραφικών στοιχείων, όρων, κ.λπ., τής νεοελληνικής λογοτεχνίας. Κάποτε μάλιστα σέ ύπερβολικό βαθμό. Τά εκατοντάδες λήμματα που περιέχει καλύπτουν τό φάσμα τών σχετικών στοιχείων από τόν 12ο αιώνα μέχρι σήμερα. Πά νά εκτιμηθεί ή έκδοση ενός τέτοιου λεξικού, θά πρέπει νά σκεφτεί κανείς τί είχαμε πριν από τήν έκδοσή του. Μετά από 200 χρόνια ελεύθερου βίου και καλλιέργειας τών γραμμάτων, αν ήθελε κανείς νά άντλήσει συναφείς πληροφορίες, έπρεπε νά ψάχνει, χάνοντας χρόνο, και συχνά χωρίς αποτέλεσμα, στίς γενικές εγκυκλοπαιδείες, στίς ιστορίες τής νεοελληνικής λογοτεχνίας και σέ όρισμένα άλλα συγγράμματα γραμματολογικού χαρακτήρα. Όπωςδήποτε όμως δέν είχε τήν εύχέρεια νά ανατρέξει σέ ένα ειδικό λεξικό τής λογοτεχνίας μας, όπου θά εύρισκε συγκεντρωμένα τά στοιχεία που άναζητούσε. Τό ΛΝΑ έρχεται λοιπόν νά καλύψει ένα μακροχρόνιο κενό. Και τό καλύπτει μέ έξαιρετική έπάρκεια, αν και δέν είχε πίσω του αντίστοιχες πρόδρομες εργασίες, από τίς όποιες νά διευκολυνόταν ό σχεδιασμός του. Από τήν άποψη αυτή άξίζουν εύσημα στον έκδότη, στους υπεύθυνους τής σύνταξης και στους βασικούς συνεργάτες του. Και έλπίζω, αν και δέν έχουμε φτάσει στο σημείο νά εκτιμούμε ιδιαίτερα τήν άξία τών λεξικών και μάλιστα τών ειδικών, νά εκτιμηθεί τελικά ή σημασία του, ως άναντικατάστατο εργαλείο εργασίας, από όλους όσοι μαθητεύουν ή άσχολούνται μέ τά τής λογοτεχνίας και τών γραμμάτων.

Καθώς είναι γνωστό ή τελειότητα, αν και επιθυμητή, δέν έχει έπιτευχθεί ποτέ. Σέ όλες τίς πνευματικές εργασίες και περισσότερο στίς εργασίες μέ συλλογικό χαρακτήρα, ύπάρχει πάντα τό περιθώριο για γενικότερες και ειδικότερες παρατηρήσεις. Άναφορικά λοιπόν μέ τό ΛΝΑ, θεωρώντας γόνιμη τήν καλόπιστη συζήτηση, θά ήθελα νά σημειώσω, μεταξύ άλλων, τά ακόλουθα:

α) Ό όγκος του ΛΝΑ τό καθιστά σχετικά δύσχορηστο, καθώς χρειάζεται νά διαθέτει κανείς ειδικό αναλόγιο για τή θέση χρήσης του. Ίσως, από τήν πλευρά αυτή, νά ήταν καλύτερα νά άπαρτιζόταν από περισσότερους τόμους.

β) Η σύνταξη του πήρε 19 χρόνια. Έτσι όρισμένα λήμματα δέν έχουν πρόσφατη ένημέρωση. Η ένημέρωσή τους σταματάει σέ προγενέστερο χρονικό στάδιο.

γ) Στά βιβλιογραφικά δεδομένα τών βιο-

γραφικών λημμάτων δέν γίνεται άντιληπτό κατά πόσο εφαρμόζεται όρισμένος κανόνας: τί βιβλιογραφείται και τί όχι. Πατί, άσφαλώς, ούτε όλες οι βιβλιογραφικές άναφορές μπορούν νά περιλαμβάνονται, ούτε οι πιο σημαντικές νά παραλείπονται.

δ) Από τούς συνεργάτες του άπουσιάζουν αρκετά όνόματα έμπειρων και καλώς καταρτισμένων κριτικών και νεοελληνιστών. Πράγμα που γίνεται αισθητό, στο βαθμό που μερικά λήμματα νέων ίδιως φιολόγων συνεργατών του χωλαίνουν από έλλιπή κατοχή του άντικειμένου τους.

δ) Κάποιες παραλείψεις του Λεξικού θά έπρεπε νά είχαν άποφευχθεί. Σημειώνω ένδεικτικά δύο που, όπως λέμε, «βγάζουν μάτι».

Η μία: στή σελίδα XXIV, όπου οι «Βραχυγραφίες Βιβλίων», στήν όνομασία «Η δεύτερη μεταπολεμική γενιά» προσγράφεται ή ποιητική άνθολογία του Κώστα Παπαγεωργίου, από τίς εκδόσεις Σοκόλη, του 2002. Ταυτόχρονα παραλείπεται ή άνθολογία του Άνέστη Εθαγγέλου, τών εκδόσεων Παρατηρητής, του 1994. Πρόκειται για δύο άνθολογίες έξίσου έγκυρες και ισάξιες από κάθε άποψη. Μάλιστα του Εθαγγέλου έχει χρονικό προβάδισμα 8 ετών. Δέν κάνω διακρίσεις: συμβαίνει νά συνδέομαι στενά και μέ τίς δύο άνθολογίες.

Η άλλη παραλείψη: στίς σελίδες 365-369 έχουμε τά λήμματα, «γενιά του 1880», «γενιά του 1920», «γενιά του 1930». Και μετά στήν έπόμενη σελίδα, μ' ένα χρονικό άλμα 40 ετών, πηδάμε στή «γενιά του 1970» και μετά στή «γενιά του 1980». Μ' αυτόν τόν τρόπο ή πρώτη μεταπολεμική γενιά και ή δεύτερη μεταπολεμική παραλείπονται. Στίς σελίδες 1.407-1.408 ύπάρχει τό λήμμα «μεταπολεμική λογοτεχνία», όπου λέγονται κάποια πράγματα για τήν πρώτη μεταπολεμική γενιά και τίποτα για τή δεύτερη. Τό λήμμα «μεταπολεμική λογοτεχνία» είναι άνεξάρτητο από τό λήμμα «γενιά» και άναφέρεται γενικά στα μεταπολεμικά γράμματα, όπου βέβαια χωράει και «ή γενιά του 1970» και «ή γενιά του 1980», που δέν είναι προπολεμικές αλλά μεταπολεμικές. Συνεπώς οι θέσεις τής πρώτης μεταπολεμικής γενιάς και άμέσως μετά τής δεύτερης, μέ ισότιμη, τυπικά και ούσιαστικά, ληματογράφηση προς τίς άλλες, βρίσκονται μετά τή «γενιά του 1930» και πριν από τή «γενιά του 1970». Αυτή είναι ή χρονολογική και ή γραμματολογική σειρά τους. Κάθε παρέκκλιση από τή σειρά αυτή είναι, νομίζω, αυθαίρετη.

Θέλω όμως νά επανέλθω σ' αυτά που έλεγα στήν αρχή. Ό,τι βαραινεί στήν περίπτωση του ΛΝΑ είναι τό κέρδος τής παρουσίας του. Τό μακροχρόνιο κενό που καλύπτει, ή μοναδικότητά του και ή πληρότητά του. Τά άλλα είναι λεπτομέρειες. Άλλωστε τό Λεξικό θά

Ρουμπάνης στο ιστορικό μυθιστόρημά του *Η διώρυγα* (εκδ. Καστανιώτη, 2007) αναπλάθει τα περιστατικά του 146 π.Χ. που έφεραν τήν Κόρινθο, πρωτεύουσα τής Αχαϊκής Συμπολιτείας, στα πρόθυρα τής κατάκτησης. Ωστόσο, ο Διόλκος, η μετέπειτα διώρυγα του Ισθμού, που ήταν και το κεντρικό ζητούμενο τής νέας παγκόσμιας δύναμης, παρέμεινε στους Κορινθίους χάρις στον στρατηγό Δίαιο και η εξέλιξη των γεγονότων πήρε άλλη τροπή.

Όλη η υπόθεση του νέου μυθιστορήματος τής **Νένης Ευθυμιάδη**, *Ο γιος του Μπίλυ Μπλου* (εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007) μας οδηγεί στη αίσθηση ότι έχουμε να κάνουμε με ένα αστυνομικό μυθιστόρημα. Ωστόσο, αυτό που κάνει αξιανάγνωστο το βιβλίο τής είναι η αξιοποίηση τής παρωδίας του είδους μέσα από σχήματα υπερβολής, απίθανες συμπτώσεις και χιούμορ. Πίσω από όλα αυτά αναδύονται τα πραγματικά προβλήματα του σύγχρονου τρόπου ζωής, τής μοναξιάς και τής απουσίας επικοινωνίας.

Παρακολουθώντας τη γενεαλογία τής οικογένειας Καλοκαιρινών Ηρακλείου, από τήν οποία κατάγεται, η **Βικτωρία Παπαδότου** μας ανοίγει τον μυστικό κόσμο των γυναικών που διαμόρφωσαν το ιδιαίτερο *Άρωμα Κρήτης* (εκδ. Δωδώνη, 2007), που κουβαλά το βιβλίο τής. Ο ιστορικός χαρακτήρας τής αφήγησής τής συνδέεται με το κείμενο που κατέγραψε η μητέρα τής Αριστέα Β. Κριμπί και στο οποίο δίδονται στοιχεία για τήν οικογένεια τών

Καλοκαιριών. Η Βικτωρία Παπαδάτου αναπλάθει, συμπληρώνει και εμπλουτίζει τη μητρική μαρτυρία, προσθέτει πληροφορίες που μας δια φωτίζουν σχετικά με τα ιστορικά της εποχής, ή καλύτερα, των εποχών, που καλύπτει η κεντρική αφήγηση. Πλούσιο φωτογραφικό υλικό έρχεται επικουρικά στην όλη αφήγηση, που ξεπερνά τον ιστορικό του χαρακτήρα μέσα από τη γλαφυρή και θερμή αφήγηση της συγγραφέως.

Ρηξικέλευθες και πάντα ερεθιστικές οι απόψεις του **Νόαμ Τσόμσκυ** οργανώνονται γύρω από τη βασική αντίληψη για το ρόλο των ΗΠΑ στη στρατιωτικοποίηση του πλανήτη, αυξάνοντας έτσι το κίνδυνο ενός πυρηνικού πολέμου. Στην πρόσφατη έκδοση του βιβλίου του *Αποτυχημένες πολιτείες* (μετάφραση: Γιάννης Ε. Ανδρέου, εκδ. Πατάκη, 2007) ο Τσόμσκυ ξεκινά την ανάλυσή του από τα επιχειρήματα της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, ότι δηλαδή επεμβαίνουν όπου θίγονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπου καταλύονται οι δημοκρατικοί θεσμοί, με σκοπό να συνδράμουν τους πολίτες που πλήττονται από τη βία της κρατικής εξουσίας της χώρας τους. Επιτυγχάνει να ανασκευάσει την επιχειρηματολογία αυτή και να αποκαλύψει τους μηχανισμούς που οδηγούν προς αυτή την ανεξέλεγκτη επιθετικότητα των ΗΠΑ. Θεωρεί ότι με αυτή την πολιτική καταλύονται οι θεσμοί στις ίδιες τις ΗΠΑ.

Στον **Μιλαν Κούντερα** βρίσκουμε πάντα αυτή την

κάνει, πιστεύω, σύντομα δεύτερη έκδοση και θα δοθεί έτσι η ευκαιρία, με τις ευκολίες μάλιστα που παρέχουν τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα, να ξανακοιταχτούν κάποια σημεία του. Πρόγραμμα που αποτελεί κανόνα για τις επανεκδόσεις όλων των λεξιμικών. Με τό ΛΝΛ έχουμε αυτή τη στιγμή ένα πολύτιμο απόκτημα, ένα δώρο θα 'λεγα. 'Η άψ' ύψηλοῦ κριτική στάση ἀπέναντί του, ἤ χωρίς συγκριτικό πνεῦμα, εἶναι εὐκολη, ἐνῶ φανερῶνται ἔλλειψη τῆς αἰσθησης τῶν ἀναλογιών. Αυτό που μᾶς λείπει εἶναι ὁ εἰλικρινής διάλογος, ὄχι ὁ ἄγονος πετροπόλεμος.

Γιῶργος Ἀράγης

Η ηθική του συμφέροντος

Πρόδρομος Χ. Μάρκογλου, Καταδολίευση, «Κέδρος», Αθήνα 2006

Ο Πρόδρομος Χ. Μάρκογλου (Καβάλα, 1935), πέρα από καλός ποιητής της δεύτερης μεταπολεμικής γενιάς, είναι και εξαίρετος πεζογράφος. Η *Καταδολίευση* (2006) είναι το πέμπτο πεζογραφικό του βιβλίο, ύστερα από άλλα τέσσερα: *Ο χώρος της Ιωάννας και ο χρόνος του Ιωάννη* (πεζό κείμενο, 1980), *Σταθερή απώλεια* (διηγήματα, 1992), *Σπαράγματα* (νουβέλα, 1997), *Διέφυγε το μοιραίο* (επάλληλα διηγήματα, 2003)· τα δύο τελευταία βραβευμένα αντίστοιχα με το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος και το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών (Έδρα Πέτρου Χάρη).

Μοιρασμένη σε 33 μικρά κεφάλαια, αριθμητικώς τιτλοφορημένα, η *Καταδολίευση* (=χρήση δόλου για εξαπάτηση, κατά το λεξικό) απλώνεται σε έναν καινούριο θεματικό χώρο, θέτοντας επί τάπητος τη σχέση οικονομικού συμφέροντος και αισθήματος, ενώ αφηγηματικά υιοθετεί κλασικότερες μορφές. Ο Μάρκογλου τοποθετεί τα μυθιστορηματικά του πρόσωπα και δρώμενα στο γνώριμο χώρο των προηγούμενων πεζογραφημάτων του, στην Καβάλα –εδώ της δεκαετίας του '60, όταν η οικονομική κρίση δοκίμαζε τις αντοχές της πόλης. Οι ήρωες, που ανήκουν κατά βάση στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα αυτήν τη φορά, κινούνται μέσα σε ένα πλαίσιο οικονομικών συναλλαγών, που νοθεύει κάθε αισθηματική γνησιότητα. Ιθαγενείς προμηθευτές και ξένες εταιρείες παραλαβής καπνών, δάνεια και χρέη στις τράπεζες, διαπλοκές οικονομικών και πολιτικών παραγόντων, εκποίησεις σπιτιών και ιδιοτέλειες, δεν αφήνουν καμιά σχέση ανέγγιχτη.

Πιο συγκεκριμένα. Ο προμηθευτής καπνών

της «Goldleaf Tobacco Co» και πρόεδρος του σχετικού Συλλόγου Δημήτριος Κόκκινος, που ξεκίνησε προπολεμικά ως υπάλληλος του καπνέμπορου Μπαλόγλου, ανησυχεί για τις σχέσεις του με την εταιρεία λόγω της αντικατάστασης του φίλου του διευθυντή Πήτερ Κουρτς από τον Γερμανό Χέλμουτ Φίσερ, λοχαγό των SS στο στρατόπεδο της Τρεμπλίνκα, αναλαμβάνει να διευθετήσει τα χρέη του άσπρου αδερφού της άλλοτε χωρίς ανταπόκριση αγαπημένης Νατάσας Μπαλόγλου, εποφθαλιμώντας το πατρικό της σπίτι, αναζητά μετοχές μιας αδρανούς εταιρείας από την Πάτρα ως την Ιταλία και τη Νέα Υόρκη, για να ιδιοποιηθεί το οικοπέδο της στο κέντρο της πόλης, εκμαυλίζει τους ξένους παραλήπτες καπνών με χρήματα και γυναίκες και συνεργάζεται με τους μηχανισμούς καταστολής του κράτους, για να ελέγξει το καπνεργατικό κίνημα. Εκφράζει, με άλλα λόγια, με τον πιο αντιπροσωπευτικό τρόπο την άρχουσα τάξη της πόλης του. Ο διευθυντής της τράπεζας πάλι Μιχάλης Σαρρέας χρησιμοποιεί τη θέση του, για να ελέγξει ερωτικά την υπάλληλό του Ιουλία Σολδάτου, ενώ σε συνεννόηση με τον εργολάβο Μάνθο υποβλέπει κι αυτός το σπίτι της Νατάσας. Η Ιουλία με τη σειρά της, για να αποφύγει την καταπίεση του Σαρρέα και τις περιπλοκές με τη γυναίκα του, βρίσκει αντιστήριγμα στον δικηγόρο Ραγόζη, που έχει αποχτήσει περιουσία από την εκμετάλλευση του ανθρώπινου πόνου, και μετά το θάνατο εκείνου στο διάδοχό του Νίκο Καλέμη, που επίσης αξιοποιεί κάθε εξέλιξη των πραγμάτων, καταπώς τον βολεύει. Κυνική και η Ματθίλδη, η θετή κόρη του Ραγόζη, η οποία τον κληρονομεί.

Κι αν όλα αυτά μπορεί να τα περιμένει κανείς σε συνθήκες καπιταλιστικές, δεν θα περιμένε ασφαλώς από τους σοβιετικούς παραλήπτες καπνών Μπόρι και Γιούρι, τους οποίους με τόσο συντροφικό δέος υποδέχονται οι κομμουνιστές καπνεργάτες, να δωροδοκηθούν από τον Κόκκινο –προφανής η ειρωνική διάσταση του επωνύμου. Βαθιά η απογοήτευση του Πέτρου Μάρα, διαχειριστή του προέδρου, όταν διαπιστώνει το γεγονός και θυμάται ότι ο αδερφός του εκτελέστηκε στον Εμφύλιο, για να μην απαρνηθεί την ιδεολογία του, αυτήν που τώρα βλέπει να εκποιούν οι σοβιετικοί σύντροφοι. Το αδιέξοδο πλήρες και μόνη ελπίδα ο λόγος του Γκεβάρα στο κλείσιμο του μυθιστορήματος, ο οποίος επιμένει στην απάρνηση κάθε υλικού αγαθού και σε μια ζωή με συνέπεια. Όσο κι αν ο λόγος αυτός παισιώνεται κι από άλλες θετικές, περιφερειακές όμως, εκδοχές σχέσεων και ηρώων, όπως ο έρωτας του Κουρτς με τη Φωτεινή στην προπολεμική Νιγρίτα Σερρών και της Νατάσας με τον αδικοχαμένο λοχαγό Σεβαστιανό Μονφεράτο, αλλά κι ο